

Синій Вир

Регіональний еколого-освітній часопис

Озеро Синевир - водно-болотне угіддя міжнародного значення (Рамсарська конвенція)

Озеро Синевир - одне із семи природних чудес України

Газету засновано 21 березня 2001 року

Вересень, 2022 р.

№ 9 (341)

Відбулася профспілкова конференція

21 Вересня відбулося засідання конференції професійної спілки НПП «Синевир». Розпочав форум голова профкому Василь Росада, який після обрання членів відповідних комісій і затвердження регламенту ознайомив присутніх з порядком денним.

На конференції розглянуто звіти голови профкому і ревізійної комісії за період 2021 - 2022 рр. Роботу профспілки за звітний період визнано задовільною.

У свою чергу виступив директор НПП «Синевир» Микола Дербак, який проаналізував роботу кожного відділення та нацпарку в цілому, вніс певні зауваження та пропозиції щодо якісного виконання запланованих робіт.

Зазначив, що завдяки зусиллям колективу зроблено чималий об'єм робіт, а саме перекрито адмінбудівлі ПОНДВ, збудовано будинок для персоналу на РЦБВ, контору Вільшанського ПОНДВ, проведено поточний ремонт в конторі Остріцько-

го та Квасовецького ПОНДВ. мотелю «Бункер», обладнано туристичні стежки, перепади, перхідні містки тощо.

Директор наголосив на проведенні наступних робіт, які необхідно виконати в перспективі. Йшлося про розбудову рекреаційної інфраструктури, добудову контори Вільшанського ПОНДВ, будинку РЦБВ. ремонтних робіт в конторах ПОНДВ мотелю «Остріки» тощо.

Своїми думками щодо діяльності профкому і установи загалом поділилися заступник директора Василь Росоха, начальник відділу державної охорони ПЗФ Василь Субота, головний бухгалтер Лідія Субота, керівники та представники підрозділів.

Учасники профспілкової конференції, коментуючи акт перевірки виконання колективного договору і приймаючи до уваги зауваження та пропозиції працівників установи вирішили внести певні зміни до колективного договору на 2023-2024 рр.

Обговоривши і доповнивши проект колективного договору, делегати конференції одноголосно його підтримали. Прийняті рішення сприятимуть подальшому вдосконаленню роботи працівників парку.

Любов ГРЕЧИН
фахівець відділу еколого-освітньої роботи

Директор НПП «Синевир» взяв участь у виїзній нараді

Директор Національного природного парку «Синевир» Микола Дербак взяв участь у робочій виїзній нараді, яка відбулася 24 вересня 2022 року на базі Шацького національного природного парку під головуванням радника Міністра захисту довкілля та природних ресурсів України - Тетяни Тимочко та директора Департаменту цього ж міністерства - Едуарда Арустамяна. У заході взяло участь 57 очільників установ природно-заповідного фонду України. Основним питанням порядку денного було обговорення діяльності цих установ в умовах воєнного стану.

Нараду розпочато з вітального слова директорки Шацького НПП Марії Христецької. Продовжила нараду Тетяна Володимирівна, яка наголосила на основних цілях та напрямках природоохоронної політики в умовах воєнного стану та детально конкретизувала 9 реформ у сфері природно-за-

України Дениса Шмигала.

На разі, такі відзнаки отримав директор Микола Юрійович, для працівників нацпарку, які сьогодні стоять на передовій і боронять Україну від російських загарбників. У свою чергу відзнаками нагороджено – Ярему Миколу Юрійовича та Бабічина Василя Васильовича.

Зі слів директора НПП «Синевир» Миколи Дербака стало зрозуміло, що проведення таких

повідного фонду.

У ході виступів, Едуардом Максимовичем, озвучено актуальні питання з основної діяльності установ природно-заповідного фонду.

Учасники наради мали можливість ознайомитися з діяльністю Шацького НПП, оглянути його інфраструктуру та побувати у цікавих та привабливих місцях парку.

Зокрема, на «Набержній» озера Світязь відбулася урочиста частина наради, де очільники установ ПЗФ отримали відзнаки Прем'єр-міністра

виїзних нарад є можливістю вирішити та обговорити ряд важливих і конче необхідних для подальшої діяльності робочих питань, які безпосередньо пов'язані з установами природно заповідної сфери збереження навколишнього природного середовища також ознайомитися із унікальними комплексами Шацького національного природного парку.

Микола КУРУЦ
начальник відділу еколого-освітньої роботи

У НПП «Синевир» проведено SMART – навчання

Тепер спостереження за природою та охороною природи працівники Національного природного парку «Синевир» мають можливість проводити за допомогою мобільної версії SMART. Впровадження нової інструментарію для просторового моніторингу та звітування сприятиме підвищенню інформативності спостережень та достовірності польових даних, підвищенню якості аналізу та збереження даних, підвищенню зручності та оперативності використання даних для формування звітів та для поточного управління територією нацпарку та збереження природних складових. У зв'язку з цим в НПП «Синевир» відбувся тренінг-навчання з науковими співробітниками, інженерно-технічними працівниками та представниками ПОНДВ нацпарку.

Навчання провели менеджер з моніторингу, досліджень та SMART Ростислав Журавчак та координатор з впровадження SMART Роман Лазарович.

Працівники парку вчилися як за допомогою мобільної версії SMART вносити дані спостережень, лісопорушень та інфраструктурних об'єктів установи, правильно їх оформляти й опрацьовувати.

Впровадження даної системи суттєво полегшить паперову роботу, спростить її ведення. Внесені дані в автоматичному режимі оброблятимуться та вноситися до відповідних форм звітності у вигляді карт, таблиць тощо. Це дасть можливість наглядно бачити обсяги виконаних завдань, проаналізувати та зробити певні висновки та спланувати роботу співробітників парку.

За сприяння Франкфуртського зоологічного Товариства 48 співробітників парку отримали смартфони та пройшли інструктивний тренінг з його використання. НПП «Синевир» висловлює щире подяку за надану допомогу, спрямовану задля розвитку природоохоронної справи.

Любов ГРЕЧИН
фахівчиня

Зустріч із Синевиром

Відпочинок треба проводити в Карпатах. В цьому переконані майбутні футболісти, які оздоровлювалися на спортивній базі в с. Вишків на Хустщині. Діти з малозабезпечених сімей з різних регіонів України мали можливість поєднати чудовий відпочинок та тренування на лоні природи в мальовничому куточку Закарпаття.

Природа НПП «Синевир» припала юним футболістам до душі. Свою подорож юні відвідувачі розпочали з Візит-центру та Музею лісосплаву, де співробітники нацпарку розповіли їм про дану установу, її визначні місця та природні цінності.

Проїшлися пізнавальною стежкою «Лінія Арпада» та зробили екскурс в історію 1939 – 1945 років, дізналися, як будувалися бункери, з якою метою. В Реабілітаційному центрі бурих ведмедів побачили на власні очі найбільшого хижака України, спостерігали за поведінкою клишоногих, як вони граються на ігровому майданчику.

Розпочався сезон реву оленів

Щороку з приходом осені, а саме з середини вересня і до кінця жовтня у лісах Національного природного парку «Синевир» розпочинається сезон реву благородного оленя, який набуває масового характеру. На цей період оголошується місячник тиші й спокою. Про це йдеться у відповідному наказі директора НПП «Синевир» від 08.09.2022 №131 «Про забезпечення охорони фауни в період реву оленів».

Саме у цей проміжок часу на високогір'ї Карпат можна почути шлюбний рев благородного оленя, що видають тварини у період парування. Благородний олень сурмить так, що чути далеко, далеко... Звуки розносяться по полонинах, долинах річок та потічків на кілька кілометрів.

У цей важливий шлюбний період, від якого залежить чисельність популяції цього виду тварин, на всіх дорогах та заїздах до лісових урочищ НПП «Синевир» зачинено шлагбауми на замок. Створено оперативну групу реагування на можливі порушення та складено графік чергування інспекторів служби державної охорони природно-заповідного фонду НПП «Синевир», яке проходить цілодобово щоб забезпечити їх охорону від браконьєрів та хижаків.

Водночас, з метою додержання вимог щодо відвідування території та об'єктів ПЗФ, інспектори мають право перевіряти у грома-

дян і службових осіб посвідчення на право перебування в лісі, проводити у відвідувачів певних урочищ огляд речей, транспортних засобів перевірку продукції, одержаної в результаті природокористування.

Також здійснюється роз'яснювальна робота серед місцевого населення щодо зведення до мінімуму відвідування лісу. Тимчасово заборонено відвідування урочищ сторонніми особами, а також заборонено проїзд автотранспорту та ведення будь-якої лісгосподарської діяльності. У цей період олені стають більш вразливими і можуть зазнати негативного впливу з боку людини та її діяльності, тому потребують особливої охорони.

Микола КУРУЦ
начальник відділу
еколого-освітньої роботи

Настав період нересту лососевих

З 15 вересня 2022 року по січень 2023 року в руслах річок та їх притоках, що пролягають через територію НПП «Синевир» розпочинається осінньо-зимовий нерест лососевих видів риб.

У цей період на всіх ділянках рік та їх притоках заборонено будь-який вилов риби. Також протягом нерестового періоду на руслах річок та потічків, їх прибережних захисних смугах заборонено проводити будівельні, днопоглиблювальні роботи, видобуток гравію та піщано-гравійної суміші, миття автотранспорту та інші роботи.

Упродовж нересту здійснюватиметься службою державної охорони національного парку посилена охорона водойм, проводитимуться нагляди та рейди за руслами річок та прибережними смугами задля недопущення порушень. Про це йдеться у відповідному наказі директора НПП «Синевир» Миколи Дербака від 08.09.2022 №130 «Про приро-

доохоронні заходи в НПП «Синевир» на період осіннього нересту риби».

Основна мета – забезпечити охорону та збереження в належному стані середовища існування, шляхів міграції і місць природного відтворення лососевих видів риб.

НПП «Синевир» закликає громадян бути відповідальними та дотримуватися встановлених обмежень. Якщо Ви помітили порушення Правил рибальства або порядку придбання чи збуту водних біоресурсів просимо невідкладно повідомляти адміністрацію парку.

Довідкова інформація:

Пструг струмковий або форель струмкова (*Salmo trutta*) — вид надзвичайно цінної риби з родини лососевих. Нереститься форель пізно восени, переважно в жовтні-листопаді на ділянках зі швидкою течією, де дно кам'янисте або вкрите галькою. Самиця будує з гальки гніздо, куди відкладає ікру. Після запліднення ікри вона загортає гніздо. Зародки розвиваються під шаром ґрунту, який промивається водою, до наступної весни. У квітні-травні з'являються мальки.

Мар'яна НІРОДА
фахівчиня

Врятовано лелеку

Цими днями до працівників НПП «Синевир» зателефонували мешканці с. Річка, які неподалік свого дворогосподарства знайшли травмованого птаха, а саме безпомічного лелеку, який потребував медичної допомоги. Начальник РЦБВ Ярослав Бундзяк разом з ветлікарем реабілітаційного центру Михайлом Маслейом зразу відреагували на повідомлення і прибули до помешкання заявника.

Побачивши незнайомих йому рятувальників, лелека навіть не вдавався до спроб втекти. Але, опинившись в руках, обурено видавав хриплі крики і навіть намагався клюватися. Як з'ясувалося, лелека не міг літати і ставати на ноги.

Випустити птаха на вулицю, де його можуть розірвати собаки було б неправильно. Лелеку помістили до коробки з сіном і її наступна зупинка притулок реабілітаційного

центру, де на нього вже чекала медична допомога та відповідні процедури огляду. Там, крім лелек, живуть й інші птаці з дикої природи, які отримали травму або опинилися у подібній ситуації.

У ході проведеного обстеження, ветлікарем виявлено відкриту рану, де пошкоджено кістку стегна лівої ноги. Прийнято рішення про проведення остеосинтезу стегнової кістки. Птаха перенесла операцію успішно. Як зазначив ветлікар Михайло Васильович, що у його практиці подібних операцій раніше не проводилося, однак сподівається на позитивний результат.

Зараз лелека проходить відповідне лікування, визначено спеціальний раціон харчування і наразі його стан покращився.

Загалом, порятунок птахів і звірів в роботі працівників реабілітаційного центру НПП «Синевир» - поширений випадок.

Любов ТІЛЬНЯК

Сфагново-оліготрофне болото «Глуханя»

Одним з рідкісних фітоценозів НПП «Синевир» є водно-болотне угіддя „Глуханя”. Воно знаходиться на території Негровецького ПОНДВ і займає площу 17,0 га., на висоті 620 м.н.р.м., біля гори Мирша, правого берега річки Терелі.

Тут закладено три пробні площадки, на яких ведеться постійний моніторинг: рідкісних, ендемічних і зникаючих видів рослин.

Болото „Глуханя” має різноманітний рослинний покрив, де за результатами досліджень було виявлено близько 25 видів болотної рослинності, два з яких домінуючих мохів. До Червоної Книги України занесено 6 видів рослин: журавлина дрібнолиста, осока, Буксбаума, осока темно-бура, осока малоквіткова

лікоподієла заплавна, шейхцерія болотна.

Одним з найцікавіших видів є міксотрофна росичка круглолиста. Багаторічна лікарська трав'яниста рослина родини комахоїдних росичкових, заввишки 10-20 см.

Поверхня листків росички покрита численними клейкими залозистими волосками, до яких прилипають комахи та інші дрібні безхребетні. Під дією ферментів що виділяються, вони розкладаються і засвоюються рослиною.

Переважає частина болота вкрита мохами зозулин льон і сфагнум болотний. Найбільш поширеними видами на болоті є осокові. Також у великій кількості зустрічається такі види як: андромеда багатоліста, журавлина дрібнолиста, пухівка піхвова.

За останні три роки по всій території болота, спостерігається інтенсивне розмноження берези пониклої, що свідчить про його заростання деревними і чагарниковими видами.

Марина ДЕРБАК

Будівництво перепадів завершено у 1-й декаді вересня

Саме, коли спостерігався низький рівень води в річках, був час робити перепади на водоймах НПП «Синевир». Тому в усіх ПОНДВ пройшли активні будівельні роботи по спорудженню нових та реконструкції старих.

Встановлення та відновлення раніше зруйнованих таких конструкцій на річках має ряд важливих функцій. У результаті проведення таких вкрай необхідних робіт покращується екологічний стан водойм, відновлюється біорізноманіття та фонові гідрохімічні показники, поліпшується гідрологічний режим річок та водойм.

А ще, за таких умов, вода наповнюється киснем і створюються належні умови для життєдіяльності форелі струмкової. Ця риба, наприклад, живе у воді, де вміст кисню від 2 мг/л до 10 мг/л, а якщо вміст кисню у воді зменшиться то форель гине.

Також важливу роль відіграють перепади в період сильних опадів, коли рівень води підвищується та загрожує паводками, що в результаті призводить до руйнації прибережних зон та зміни напрямку русел. Такі природні фактори спричиняють різні за масштабами, у тому числі й значні затоплення, підтоплення і перезволоження терито-

рій, ураження інженерної і інфраструктури та комунікацій з руйнівними наслідками. Тому перед їх встановленням, фахівці служби державної охорони національного парку ретельно вивчають дану місцевість та визначають місця встановлення перепадів та максимальну їх користь.

«Спорудження перепадів на річках та їх притоках заплановано на водних артеріях кожного ПОНДВ національного парку. Для цього завчасно зготовлено та доставлено на місця спорудження такі будівельні матеріали як: бруси, дошки різної товщини та ін. Найбільше їх встановлено та відновлено у Квасовецькому та Синевирсько-Полянському ПОНДВ, а саме в урочищах Квасовець та Красний відповідно. Ми ставимо собі за мету дбати про довкілля, мінізувати можливі збитки від шкідливої дії паводкових та повеневих вод і сприяти гармонійному розвитку нашого краю, що є спільним інтересом для природоохоронців та місцевого населення» - говорить директор НПП «Синевир» Микола Дербак.

Зараз повністю завершено роботи по встановленню та відновленню таких дерев'яних конструкцій на всіх запланованих місцях.

Микола КУРУЦ

«Синій Вир»

Еколого-освітній часопис
Засновник і видавець громадське
об'єднання «Товариство «Синій Вир».
Свідоцтво про державну реєстрацію
Серії ЗТ №214
РЕДАКТОР
МИКОЛА ДЕРБАК
Комп'ютерна верстка та дизайн
Мар'яна Нірода
Газету набрано і зверстано у
видавничому центрі НПП «Синевир»

Адреса:
с. Синевир, 1626, Хустський р-н.,
Закарпатська обл., 90041
e-mail: prp-synevir@ukr.net
www.prp-synevir.net.ua
За точність наведених фактів відповідаль-
ність несуть автори матеріалів.
Листування з читачами – тільки на сторінках
газети.
Тираж 500 прим.
Зам.
Номер віддруковано у ТзОВ «Терно-Граф».
Адреса: вул. Текстильна, 18, м. Тернопіль,
46000

**Розпочався грибний
сезон****Пасічники відвідали
НПП «Синевир»**

Нещодавно з робочим візитом до НПП «Синевир» прибула група пасічників-науковців. Зокрема, були присутні доцент кафедри соціальної антропології університету ім. Вільфріда Лор'є в м. Вотерлоо, провінція Онтаріо (Канада) - Тетяна Річардсон, співробітник Київського інституту бджільництва ім. П. І. Прокоповича - Віктор Папп, а також пасічник промисловик з Молдови - Григорій Скутарь.

Мета візиту до НПП «Синевир» - ознайомлення та вивчення медоносних карпатських бджіл цього регіону. Тетяна Річардсон вже довгий час вивчає медоносні бджоли, тому вивчення карпатських бджіл, які збережено в цьому регіоні, саме і викликало її інтерес.

Більш детальну та вичерпну інформацію про тутешніх бджіл, робоча група мала змогу отримати від заступника директора з науково-дослідної роботи НПП «Синевир» Юрія Тюха.

Гості ознайомилися з принципом роботи одного з пунктів контролювання паркування бджіл, який розміще-

но на території НПП «Синевир». Наразі отримали інформацію про кількість пасічних господарств у населених пунктах, що знаходяться у межах нацпарку. Спільно обговорили питання про природоохоронну діяльність парку, кліматичні умови, географічне розташування, наявність тут автентичних карпатських бджіл тощо.

Пані Річардсон зазначила, що територія НПП «Синевир», як природоохоронна установа з позитивними для бджіл в плані природної ізоляції фізико-географічними особливостями, одна з небагатьох унікальних місць Українських Карпат, де утримання, розведення та подальша селекція саме цієї породи бджіл є надзвичайно актуальною і має великий потенціал. Головне, підсумовуючи всі наявні позитивні природні фактори, можна твердо сказати, що у бджолярів нашого гірського краю є можливість передати безцінний генетичний ресурс карпатських бджіл наступним поколінням людству, що є одним з головних наших завдань - зберегти і відтворити їх в природному ареалі.

Василь БЕЦА

**Метеорологічні показники
за серпень**

За даними спостережень в серпні переважала тепла погода. Місячна температура повітря становила +21°C, максимальна температура повітря підвищувалася до +35°C, мінімальна температура до +11°C. Упродовж місяця тільки в окремих урочищах спостерігалися періодичні короткочасні дощі. На всій території нацпарку випало опадів значно менше від норми. Кількість

днів з короткочасними дощами становили - 8, з них 1 день – зливи з грозою.

Рівень води в р. Тербля в середньому знизився до 40 сантиметрів. Більшість приток та потічків частково повисихали. Такий стан водойм повністю залежить від підняття температури повітря, збільшення випаровування води та зменшення опадів.

Тетяна Нірода

Вітаємо!

Вітаємо з днем народження

Сятиня Олену Гаврилівну, начальника економічного відділу.
З цієї нагоди бажаємо іменниці добра, злагоди, довголіття, життєвої сили на многії і благії літа.

Росаду Василя Андрійовича, начальника відділу юридичного та кадрового забезпечення;

Бажаємо імениннику жити довго і щасливо у добрі та згоді. Нехай кожен прожитий день буде сповнений сонячною радістю.

Матічина Федора Федоровича, начальника відділу рекреації;

Бажаємо міцного здоров'я, безмежного людського щастя, родинного тепла. Хай прихилиться до вас людське добро, ласкаво вітає доля, вірою і надією зустрічає кожен день.

У вересні святкують іменини працівники НПП «Синевир»:

Беля Юрій Васильович, птахівник;

Басараб Ярослав Євгенович, заступник начальника Негровецького ПОНДВ;

Гречин Любова Андріївна, фахівець з екологічної освіти;

Галатиба Михайло Ілліч, звірівник РЦБВ;

Ігнатюк Віра Іллічна, фахівець з ведення кадрів;

Кут Юрій Юрійович, інспектор І к. Чорноріцького ПОНДВ;

Кут Ілля Ілліч, інспектор І к. Остріцького ПОНДВ;

Куруц Михайло Васильович, сторож;

Клим Микола Миколайович, інспектор І к. Негровецького ПОНДВ;

Ковач Іван Іванович, інспектор І к. Остріцького ПОНДВ;

Попадинець Іван Федорович, інспектор І к. Синевирського ПОНДВ;

Руснак Степан Степанович, заступник начальника РЦБВ.

Руснак Надія Федорівна, фахівець з рекреаційного обслуговування Синевирсько - Полянського ПОНДВ;

Росада Марія Михайлівна, фахівець з рекреаційного обслуговування Вільшанського ПОНДВ;

Субота Ганна Миколаївна, технік;

Тільняк Михайло Васильович, підсобний працівник ВТО;

Чепара Олена Олексіївна, прибиральниця;

Чабрун Федір Васильович, сторож;

Бажаємо іменинникам щастя, здоров'я, радості, достатку. Нехай на вашому життєвому шляху будуть тільки приємні зустрічі.

Благополуччя та достатку,
Щоб справи всі були в порядку.
Хай усміхається життя,
Та буде кращим майбуття.

З ювілеєм!

Свій 70-річний ювілей святкує

Маровтій Іван Іванович, інспектор І к. Квасовецького ПОНДВ;

Бажаємо вам щасливих і радісних років життя, душевної гармонії, широї любові близьких та рідних.

Вітаємо з 65-річним ювілеєм

Калинича Івана Юрійовича, інспектора І к. Вільшанського ПОНДВ;

Бажаємо імениннику родинної злагоди і добробуту, душевного спокою, вірних і надійних друзів.

Прекрасну дату, 55-річний ювілей святкує

Бугина Василина Михайлівна, провідна бухгалтерка;

З цієї нагоди бажаємо ювілярці радісних днів, вдачі й оптимізму. Нехай прихильність долі надає гарного настрою, родинного благополуччя й затишку.

Свій 50-річний ювілей святкує

Росада Михайло Михайлович, інспектор ІІ к. Колочавського ПОНДВ;

Бажаємо вам безмежного щастя, щедрої долі і достатку в хаті.

Вітаємо з 45-річним ювілеєм

Сятиню Михайла Михайловича, звірівника РЦБВ;

Хай здійсняться всі задуми, мрії, життя повниться радістю.

Славну дату, 40-річний ювілей святкує

Кут Микола Миколайович, майстер з охорони природи Синевирського ПОНДВ;

Зичимо імениннику родинного щастя, благополуччя. А ще – бадьорості, добрих та щедрих років життя.

Вітаємо з 30-річним ювілеєм

Рошинця Василя Васильовича, майстра з охорони природи Колочавського ПОНДВ;

30 - річний ювілей святкує

Сюгай Ігор Романович, інспектор І к. Колочавського ПОНДВ;

Бажаємо вам доброго здоров'я, мирного щасливого життя, успіхів в усіх починаннях.

Хай вас зігріває людське тепло,
За все що зробили за свої літа.
Хай щастя рікою вам ллється,
І все у житті удається.

З повагою і щирими побажаннями – колектив працівників НПП «Синевир».